

T.C.

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği – Bilgi Edinme Birimi

Sayı : B.18.0.BHİ.0.00.00/610.01- 1615
Konu : Sayın Kemal DEMİREL' in
7/19213 No' lu Yazılı Soru Önergesi

64315

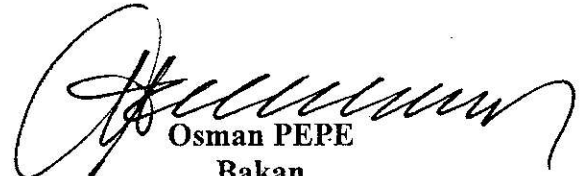
28.../12/2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : TBMM'nin 11.12.2006 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-27918 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan, Bursa Milletvekili Kemal DEMİREL' in "İzmir' de kirliliğe maruz kalan su kaynakları ile katı ve sıvı atıkların işlenmesine ilişkin ", 7/19213 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EK
Cevabi yazı (5sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

Bilgi:
Başbakanlık

**BURSA MİLLETVEKİLİ SAYIN KEMAL DEMİREL' İN
7/19213 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI'NIN CEVABI**

1: İlimiz sınırları içinden geçerek gene İlimiz sınırlarından denize dökülen 3 büyük nehir bulunmaktadır. Bunlar;

Gediz Nehri; Kütahya İlinden doğarak, Manisa ve Uşak İllerinden geçtikten sonra İzmir sınırları içerisinde Menemen ve Foça İlçeleri arasından denize dökülmektedir. Gediz Nehri Havzası'nda 12 İlçe merkezi ile Manisa, 4 ilçe merkezi İzmir, 1 ilçe merkezi ile Kütahya ve merkez ilçesiyle Uşak İli bulunmaktadır.

Küçük Menderes Nehri; Yaklaşık olarak 175 km uzunluğa sahip olup, İzmir İli sınırları içerisinde Bozdağlar'dan doğup, Kiraz, Beydağ, Ödemiş, Tire, Bayındır, Torbalı ve Selçuk ilçelerinden geçtikten sonra yine İzmir İli Selçuk İlçesinde delta oluşturarak Ege Denizi'ne dökülmektedir.

Bakırçay Nehri; Balıkesir İlinden doğan, Manisa Soma ilçesinden geçerek İlimiz Bergama, Kınık İlçelerinden geçerek Çandarlı Beldesinden Ege Denizine dökülmektedir.

İlimiz sınırlarında en çok kirliliğe maruz kalan su kaynakları da söz konusu bu nehirlerdir.

2: Söz konusu bu nehirlerden sadece Küçük Menderes nehrinin tamamı İlimiz sınırları içerisinde olup, Gediz ve Bakırçay Nehirleri ise komşu illerden kaynaklanan evsel ve endüstriyel kirlilik yükünü de taşımaktadır.

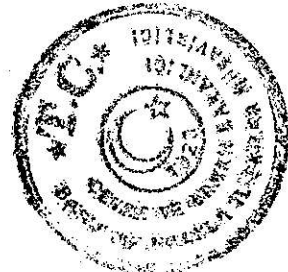
Gediz Nehri Kirlilik Sebepleri;

Gediz Nehrinde evsel organik madde kirliliğine neden olan başlıca ilçeler, atıksu arıtma tesisleri bulunmayan, Salihli, Turgutlu, Menemen, Kemalpaşa ve Kula dır. Endüstriyel kaynaklı kirliliğin başlıca sebepleri, atıksu arıtma tesisleri bulunmayan Uşak (endüstriyel atıksu arıtma tesisi inşaatı devam ediyor.), Kula ve Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgeleri ve müstakil sanayi kuruluşlarıdır. Havza boyunca çeşitli endüstrilerden çıkan atıksular ve nüfus artışı nedeniyle artan evsel atıksuların yeterince arıtılmadan veya hiç arıtılmaksızın nehir ve kollarına verilmesi, tarımda kullanılan ilaç ve gübrelerle kirlenen sulama sularının nehre karışması nedeniyle hızla kirlenmektedir.

Küçük Menderes Nehri Kirlilik Sebepleri;

Yüksek tarımsal üretim potansiyelinin yanı sıra, havzada son yıllarda hızlı bir endüstriyel gelişme görülmektedir. Hızla artan nüfus ve düzensiz sanayileşme ile birlikte tarım toprakları kaybedilmekte, atık suların arıtılmadan K. Menderes Nehri ve kollarına deşarjı sonucu kirlenen nehir suyu ekolojik dengenin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Ana sebepler incelendiğinde; havzadaki yerleşim yerlerinin alt yapı sorunları ile bunun sonucu olan evsel ve endüstriyel atık suların nehre karışması ve havzadaki tarım arazilerinde kimyasal gübre ve ilaçların yanlış ve bilinçsiz kullanılmasıdır.

Bakırçay Nehri Kirlilik Sebepleri;

Bakırçay Nehri, havzada bulunan sanayi kuruluşları, tarım alanlarında kullanılan tarım ilaçları ve gübreler, yerleşim yerlerinden kaynaklanan atık sular nedeniyle önemli boyutta kirlilikle karşı karşıyadır. Bunların yanı sıra nehirde kirliliğe sebep olan önemli etkenlerden biri de Soma Termik Santralinden yayılan zararlı kimyasal maddeler ile kömür yıkama tesislerinden çıkan proses ve soğutma sularıdır.

3:

Gediz Nehrinde Bugüne kadar Yapılan Çalışmalar:

Gediz Havzasının daha etkin korunabilmesi için alınması gereken önlemler konusunda sağlıklı bir karara varmak üzere 16.01.1998 tarihinde Gediz Havzası Koordinasyon toplantısı düzenlenmiştir. Havzada bulunan İzmir, Manisa ve Uşak illerinin Valileri, Kaymakamları, Belediye Başkanları ve ilgili kuruluş temsilcileri ile Çevre Bakanlığı görevlileri toplantıya iştirak etmiş ve alınan kararlar doğrultusunda gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Bu arada, Türkiye ve Fransa Çevre Bakanlıkları arasında çevre alanında ikili işbirliği anlaşması çerçevesinde " Büyük Menderes, Küçük Menderes, Gediz ve Kuzey Ege Nehir Havzaları Entegre Su Kaynakları Yönetimi ve Kirlilik Kontrolü Fizibilite Etüd Çalışması" Kasım 1997 tarihinde başlamış ve ön fizibilite çalışması Mart 1999 tarihinde tamamlanmıştır.

Bu kapsamda; Gediz Havzası ile ilgili olarak hazırlanan eylem programı çerçevesinde yapılması gereken 11 projeden biri olan "Gediz Nehri Havzası Su Kaynakları Yönetimi ve Kirlilik Kontrolü Pilot Projesi" hazırlanmıştır. 19.02.1999 tarihinde Çevre Bakanlığı ile İzmir, Manisa, Uşak ve Kütahya Valilikleri ile yörede yer alan merkezi, yerel yönetimler, üniversiteler ve sivil toplum örgütü temsilcilerinin katılımıyla "Gediz Havzası Çalışma Toplantısı" yapılmış olup; Havzada Hizmet Birliği kurulması, arıtma tesislerinin yapılması, denetimi, tarım topraklarının korunması kararları alınmıştır.

Toplantıda alınan kararlardan biri olan Gediz Havzası İlleri Hizmet Birliği 19.01.2000 tarih ve 23938 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 99/13855 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur. Birliğin kurucuları İzmir, Manisa, Uşak ve Kütahya İl Özel İdareleridir. Birliğe kurucu üye olan İl Özel İdareleri hariç, İzmir'den 14 birim, Manisa'dan 18 birim, Uşak'tan 1 birim ve Kütahya'dan 6 birim encümenlerinde karar alarak birliğe üye olmuşlardır.

Yine toplantı kararları arasında yer alan Atıksu denetim konusunda ilimiz sınırları içerisinde denetimlerimiz sürekli ve etkin bir şekilde devam etmektedir. İlimiz sınırları içerisinde Gediz Nehri ve kollarına atıksularını veren sanayi kuruluşları Kemalpaşa ve Menemen İlçelerinde bulunmaktadır.

Gediz Nehrinin kirliliğinin tespiti ve izlenmesi amacıyla 1999 yılından bu yana daha önce belirlenen numune alım noktalarından Müdürlüğümüz koordinatörlüğünde, Manisa ve Uşak Çevre ve Orman İl Müdürlükleri ile birlikte su numuneleri alınmakta ve Atıksu Laboratuvarında analizleri yapılmaktadır. 19 adet olan numune alım noktaları nehir ve kolları üzerinde bulunmakta olup, kirlilik kaynakları dikkate alınarak tespit edilmiştir. Numune alım noktalarında 4 adedi İzmir, 1 adedi Uşak ve 14 adedi Manisa İl sınırları içerisinde. Numune alımları her ay periyodik olarak devam etmektedir.

Gediz Havzasında evsel ve endüstriyel atıksular ile tarımdan kaynaklanan drenaj sularının, Gediz Nehri ve deltasında oluşturduğu olumsuz etkilerin giderilmesi ve entegre bir yönetim modelinin hayata geçirilmesi için, 12 Ekim 2004 tarihinde İspanya

Ekonomik&Ticaret ateşeliği ve TYPSA ile Çevre ve Orman Bakanlığı arasında imzalanan ve İspanya Hükümetince finanse edilen "Gediz Nehri Havzası Çevre Master Planı, Türkiye" Projesi 7 Şubat 2005 tarihi itibarıyla resmi olarak başlamış ve Projenin final toplantısı 28.06.2006 tarihinde Ankara' da yapılmış ve fizibilite çalışmaları katılımcılara sunulmuştur.

Küçük Menderes Nehrinde Bugüne kadar Yapılan Çalışmalar:

İlimizde ,Türkiye ve Fransa Çevre Bakanlıkları arasında çevre alanında yapılan ikili işbirliği anlaşması kapsamında "Büyük Menderes, Küçük Menderes Kuzey Ege Nehir Havzaları Entegre Su Kaynakları Yönetimi ve Kirlilik Kontrolü Projesi" çerçevesinde Küçük Menderes Nehri'nin kirliliğinin tespiti ve koruma – ıslah projelerinin geliştirilebilmesi amacıyla, DSİ 2. Bölge Müdürlüğü ile ortak bir çalışma yapılması, Gediz, Bakırçay ve Küçük Menderes Havzalarında numune alınacak noktaların belirlenerek, 1 yıllık periyotta mevsimsel değişikliklere bağlı olarak numunelerin alınıp analizlerinin yapılması planlanmıştır .

Bu bağlamda Küçük Menderes Nehri üzerinde belirlenen 11 ayrı noktadan 1998 yılından bugüne kadar mevsimsel değişikliklere bağlı olarak alınan su numuneleri, Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği Kıta İçi Su Kaynaklarının Sınıflarına Göre Kalite Kriterleri (Tablo 1) çerçevesinde değerlendirilmekte olup; yine aynı yönetmelikte belirtilen numune alma tekniklerine uygun olarak alınan su numunelerinin analizleri, İZÇEV Laboratuvarı'nda yapılmaktadır.

Küçük Menderes Havzası çevre sorunlarının belirlenmesi, Nehir ve havzasında oluşan kirliliğin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasının, ekolojik dengenin korunarak havzadaki doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması ve bu hedeflere ulaşmak için gerekli çalışmaların belirlenerek uygulamaya geçirilmesinin sağlanması amacı ile:

İlk toplantı 06.01.2005 tarihinde Valilik Toplantı Salonunda gerçekleştirilmiş ve bu toplantıda "Küçük Menderes Havzası Sorunları Tespit ve Değerlendirme Komisyonu" oluşturulmuştur.

Bu komisyon 6 defa toplanmış ve son toplantıda Küçük Menderes havzasında yeralan metropol ilçe belediyeleri, ilgili belediyeler, köyler ve ilgili kurumların katılımıyla Küçük Menderes Havzası Çevre ve Altyapı Hizmetleri Birliği adı altında kurulacak olan Birlik ve Tüzük Taslağı üzerinde çalışma yapılması, amacıyla 15.05.2006 tarihi saat 10:00' da Müdürlüğümüz Toplantı salonunda yeni bir toplantı yapılacağı kararı alınmıştır.

Toplantıda ; hazırlanan tüzük taslağı görüşülmüş ve kurucu üyelere tüzük taslağı gönderilerek Küçük Menderes Havzası Çevre ve Altyapı Hizmetleri Birliği' ne katılıp katılmayacakları konusundaki kararlarını Müdürlüğümüze iletmeleri istenmiştir. Birliğe katılım olup olmayacağına dair Meclis kararlarının Müdürlüğümüze iletilmesi devam etmektedir.

Bakırçay Nehrinde Bugüne Kadar Yapılan Çalışmalar:

Türkiye-Fransa Çevre Bakanlıkları arasında çevre alanında yapılan ikili işbirliği anlaşması kapsamında "Büyük Menderes, Küçük Menderes Kuzey Ege Nehir Havzaları Entegre Su Kaynakları Yönetimi ve Kirlilik Kontrolü Projesi" çerçevesinde Bakırçay Nehri'nin kirliliğinin tespiti ve koruma – ıslah projelerinin geliştirilebilmesi amacıyla, DSİ 2. Bölge Müdürlüğü ile ortak bir çalışma yapılması, Gediz ve Küçük Menderes Havzası örneğinde olduğu gibi Bakırçay Havzası'nda da numune alınacak noktaların belirlenerek 1

yıllık periyotta mevsimsel değişikliklere bağlı olarak numuneler alınıp analizlerini yapılması planlanmıştır.

Bu bağlamda Bakırçay Nehri üzerinde belirlenen 11 ayrı noktadan 9.7.1998 tarihinden bugüne kadar mevsimsel değişikliklere bağlı olarak alınan su numunelerinin, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Tablo 1' de belirtilen parametrelere göre analizi yapılmaktadır.

İzmir İl Genel Meclisinin Ağustos 2006 Ayı toplantısında Bakırçay Nehrindeki kirlenmenin önlenmesi için Bakırçay Havzası Hizmet Birliği kurulması kararı alınmıştır.

Bu karar doğrultusunda İl Müdürlüğümüz tarafından Bakırçay Havzası Çevre ve Altyapı Hizmetleri Birliği Tüzük Taslağı hazırlanmış olup, Bakırçay Havzasında yer alan İlçe, Belde ve İl Özel İdarelerine tüzük taslağı 18.10.2006 tarih /6517 sayılı yazımız ile onaylanmak üzere gönderilmiştir. Birliğe katılım olup olmayacağına dair Meclis kararlarının Müdürlüğümüze iletilmesi devam etmektedir.

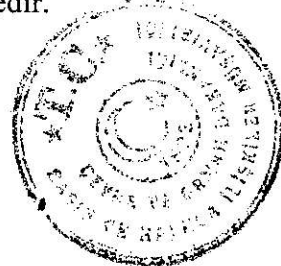
4: Sanayi atıklarının işlenmesine ilişkin olarak; işletmelerde oluşan atıkların tehlikeli ve tehlikesiz olarak ikiye ayrılması gerekmektedir. Geri kazanımı mümkün olan tehlikeli atıklar, geri kazanım tesislerinde; geri kazanımı mümkün olmayan ve tehlikeli atık bertaraf tesisinde bertaraf edilmesi gereken atıklar da yakılmak veya depolanmak üzere Türkiye'deki tek tehlikeli atık bertaraf tesisi olan İZAYDAŞ'a bertaraf edilmek üzere gönderilmektedir. Ayrıca, bazı tehlikeli atık türleri Bakanlığımızdan atıkları ilave yakıt olarak kullanma lisansı almış işletmelerde ilave yakıt olarak kullanılmaktadır. Geri kazanılabilen tehlikeli atıklar için Bakanlığımızca lisanslandırılmış tesisler mevcut olup, işletmelerde oluşan atıklar Valiliğimizden taşıma lisansı almış araçlar ile bu tesislere taşınmakta ve taşıma ile ilgili olarak da Ulusal Atık Taşıma Formu düzenlenmektedir.

Tehlikesiz olan katı ve sıvı atıklara ilişkin olarak; işletmelerde oluşan katı atıklar İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı Harmandalı Düzenli Depolama Tesisine gönderilmektedir. Sıvı atıklar ise işletmelere ait atıksu arıtma tesislerinde arıtılmaktadır. Ayrıca, işletmelerde oluşan ve tehlikeli atıklarla kontamine olmamış ambalaj atıkları, yine Bakanlığımızdan lisans almış geri dönüşüm tesislerine gönderilmektedir.

5- İlimiz şehir merkezine 25 Km. mesafede, Harmandalı Köyü'nün 2,5 Km. doğusunda katı atık düzenli depolama sahası bulunmaktadır. Saha 1992 yılından beri düzenli depolama alanı olarak kullanılmaya başlanmış olup, 15 yıl daha işletilmesi planlanmaktadır. 18 belediyenin evsel katı atıkları bertaraf edilmektedir. Uzundere'de kompost tesisi bulunmaktadır. Foça ilçesinde de oluşan katı atıklar düzenli depolama alanında depolanmaktadır.

6: Bilindiği üzere İlimiz sınırları içerisinde metropol alandan kaynaklanan evsel ve endüstriyel atıksuların arıtılması amacıyla Büyük Kanal Projesi Kapsamında Çiğli Atıksu Arıtma tesisi ve Güneybatı Atıksu arıtma tesisi, Tahtalı Havza Atıksu Arıtma Tesisi faaliyette olup Müdürlüğümüz tarafından düzenli olarak denetlenmektedir.

Metropol alan dışındaki İlçelerimizden Selçuk, Menderes (Gümüldür Pansiyonlar Bölgesi), Foça ve Kiraz' da evsel atıksular için atıksu arıtma tesisi; Çeşme, Dikili ve Urla' da ise evsel atıksular için ön arıtmadan sonra derin deniz deşarj sistemi bulunmaktadır ve bu tesisler Müdürlüğümüz tarafından düzenli olarak denetlenmektedir.

Ayrıca, atıksu arıtma tesisini kurmamış İlçe ve Belde Belediyeleri ile Organize Sanayi Bölgeleri ve Sanayi kuruluşlarından da Bakanlığımızın 23.06.2006 tarih ve 30658 sayılı 2006/15 Genelgesi doğrultusunda Atıksu Arıtma Tesisi İş Termin Planları istenmiştir. Bu planların en son 13.05.2007 tarihine kadar Müdürlüğümüze iletilmesi gerekmektedir.

Bunların dışında münferit Sanayi kuruluşlarında ve ikinci konutlarda yaklaşık 900 adet atıksu arıtma tesisi bulunmakta olup söz konusu tesisler de Müdürlüğümüz tarafından denetlenip düzenli olarak numune alınmaktadır.

Müdürlüğümüz elemanlarınca 2006 yılı itibariyle Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği açısından yaklaşık 650 işletme denetlenmiş olup, alıcı ortam standartlarını sağlayan 148 işletmeye Deşarj İzni verilmiştir. Yapılan denetimler sonucu, 2006 yılı itibariyle Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği açısından yükümlülüklerini yerine getirmeyen 23 adet işletmeye toplam 521.705 YTL tutarında cezai işlem uygulanmıştır.

